

Hvaða bækur hafa fylgt þér lengst,
þú hefur lesið oftast eða haft mest áhrif á þig?

Í góðum félagsskap bóka

Vísir menn hafa haldið því fram að sterkasta vísbending um gæði bóka sé hvort þær vitji manns aftur og aftur og kalli á endurtekinn lestur. Sú bók sem ég hef oftast lesið er *Sjómannalíf* eftir Rudyard Kipling í þýðingu Þorsteins Gíslasonar. Hún fjallar um fordekraðan unglingsstrák af auðugu foreldri sem fellur útbyrðis af farþegaskipi á leið yfir Atlantshafið en verður það til lífs að vera dreginn upp í fiskibát sem haldið er úti til veiða sumarlangt. Um borð trúir enginn sögum um ríkidæmi og vegleg verðlaun og er hann því dæmdur til dvalar og starfa um borð allt sumarið. Og verður að manni. Þetta er vel sögð þroskasaga en jafnframt óður til ærlegrar vinnu, ekki síst sjómennsku, og til hversdagsmannkosta. Þegar ég eignaðist bókina, var ég níu ára og átti heima á Húsavík. Ég hafði öðlast virðingu fyrir störfum sjómanna og var sammála bókarhöfundi um mann-dómsvígsluna sem felst í því að miga í saltan sjó. Ekkert æviskeið var gjöf- ulla á innihalds- ríkan bóklestur og kynnin af sumum söguhetjum voru ekki síður innihaldsrík og tilfinningaþrungin en kynni við vini í raunheiminum. Nægir að nefna gamla bókarvini eins og Hjalta í bókum Stef- áns Jónssonar, Nonna Jóns Sveinssonar, Árna í Hraunkoti Ármanns Kr. Einars- sonar, en kannski öðrum fremur Ugga Greipsson í *Fjallkirkju* Gunnars Gunnars-

sonar. Uggi var svo kvöldsvæfur að hann sofnaði út frá kvöldmatnum án þess að við neitt væri ráðið. Hans stærsta sorg var að hann myndi missa af jólnum vegna þessa. Ég man hversu þakklátur ég var móður hans fyrir að flýta jólnum fyrir Ugga, klæða hann í jólafötin á mið- um degi, kveikja jólaljósin og ganga með honum um bæinn að upplifa jólaandann. Kynnin af þessu fólki gegnum bóklestur var lífsreynsla sem jafnaðist í mínum huga á við raunveruleikann sjálfan. Mér fannst ég skilja til fulls tilfinningar Álfgríms í *Brekkukotsannál* til grásleppu- veiða, og reyndar breyttist ég sjálfur í Álfgrím þar sem ég sat undir árum við grásleppuveiðar með afa mínum út af Hraunhöfn á Melrakkasléttu.

Í menntaskóla las ég *Baugabrot*, úr- val glóandi gullmola sem Tómas Guð- mundsson hafði val- ið úr höfundarverki Sigurðar Nordal, nokkurs konar stíkl- ur sem vísa leið inn í fjölbreytt stórvirki höfundar en geta líka staðið sjálfstætt sem stuttar ritgerðir eða smáprósar eins og annar snillingur, Gyrðir Elíasson, hefur ræktað sem sjálf- stæða bókmenntagein. Sigurður hefur öðrum fræðimönnum betur náð tökum á þeirri margþættu list að skrifa bók- menntir um bókmenntir. Ég drakk þessa bók í mig með þeim afleiðingum að mál- far mitt og ritstíll gerbreyttist og skóp mér það verkefni í framhaldinu að skala niður hátíðleika og fyrningu eigin máls.

Guðmundur Þorgeirsson

professor emeritus

Sennilega hefur því engin bók haft meiri bein áhrif á mig.

Tómas Guðmundsson orti:

[...]

*að kynslóð vor hin eina kynslóð er,
sem nýtur þeirrar hamingju að hafa ekki dáðið
Svo hjartanlega náði
er lífið okkur enn, sem betur fer.*

Dásamlega blátt áfram og smellið en með undirtexta sem fær ágenga merk- ingu á viðsjárverðum og stríðstrylltum tímum. Á slíkum tímum gegna bók- menntir mikilvægu og fjölpættu hlut- verki. Mæli hér í lokin með fjórflokki norska rithöfundarins Roy Jacobsen í frábærri þýðingu Jóns St. Kristjánssonar, *Hin ósýnilegu*, *Hvítu haf*, *Augu Rígels*, og *Bara móðir*. Sögusviðið er Norður-Nor- egur í seinni heimsstyrjöld og fyrst eftir hana. Hryllingi stríðs er lýst á áhrifa- mikinn hátt en ekki síður breytingum undir yfirborðinu hjá stríðshrjáðri og hersetinni þjóð þar sem traust milli manna hefur trosnað og margir eru grunaðir og/eða sakbitnir enda margs konar sekt möguleg. Sársaukinn í þessari frásögn er þó mildaður af töfrum stíls og frásagnarlistar.

Ég vil skora á Katrínu Fjeldsted, heimilislækni, að skrifa næsta pistil.